

Трубачева С.Е.

*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник, завідувач відділу;*

Прохоренко О.О.

кандидат психологічних наук, науковий співробітник відділу;

Люлькова Ю.М.

*науковий співробітник відділу,
Відділ інновацій та стратегій розвитку освіти Інституту педагогіки
Національної академії педагогічних наук України*

ІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПРОЕКТУВАННІ ЗМІСТОВОГО СКЛАДНИКА ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ГІМНАЗІЇ

Модернізація навчальних програм і підручників, варіативність змісту освіти зумовлюють необхідність удосконалення сучасного технічного, інформаційного і методичного забезпечення освітнього процесу, конструювання і визначення нових цілей і завдань освіти в основній школі, яка в умовах Нової української школи асоційована з гімназійною освітою. Одним із підходів до реалізації цієї проблеми є проектування освітнього середовища гімназії на основі компетентнісного підходу. Освітнє середовище включає в себе цільові установки, вимоги до освіти, соціокультурні ресурси, авторські моделі педагогічної діяльності викладачів і потенціал педагогічного колективу, нормативно-правові документи, що регулюють відносини у сфері освіти, матеріально-предметну і рекреаційну базу навчального закладу. Усі ці чинники й умови виникають як під впливом соціально-економічних процесів, так і цілеспрямовано створюються в системі освітнього закладу.

Освітнє середовище було предметом дослідження зарубіжних і вітчизняних учених і практиків (Л. Виготський, О. Доброханська, О. Захаренко, Н. Крилова, О. Леонтєв, М. Монтесорі, В. Панов, С. Рубінштейн, В. Сухомлинський, І. Улановська, С. Френе та ін.). Більшість дослідників (І. Баєва, В. Лебедева, В. Панов, В. Рубцов, Н. Селіванова, О. Савченко, В. Слободчиков, В. Ясвін та ін.) під освітнім середовищем розуміють сукупність умов, які сприяють досягненню певного педагогічного результату. Освітнє середовище навчального закладу розглядається як штучно побудована система, в якій здійснюється формування та розвиток особистості у процесі спеціально організованого навчання з метою досягнення нею освітніх результатів. Його розглядають як особливий технологічний засіб, формуванням якого можна управляти [1; 2; 4; 5].

Проектування освітнього середовища може здійснюватися з метою його створення, модернізації або підтримки в мінливих умовах процесу реформування системи освіти. Проект освітнього середовища передбачає його структурно-системне представлення, яке відображає взаємозв'язок основних компонентів, зумовлений метою, цілями і завданнями освітнього процесу. Процес проектування моделі освітнього середовища гімназії включає в себе

такі аспекти: концептуальний (виявлення функцій і структурних характеристик середовища, критеріїв його ефективності); організаційно-управлінський (розроблення нормативно-установчих документів, підготовка педагогів до застосування освітніх технологій в умовах компетентнісного підходу, ініціація та створення проектних груп); змістовий (трансформація змістових і процесуальних характеристик освітнього процесу відповідно до запропонованої моделі освітнього середовища навчального закладу); технологічний (впровадження проектних і дослідницьких технологій у навчальний процес).

Одним з основних структурних елементів освітнього середовища, які реалізують означені функції є змістовий блок: зміст освіти, який реалізується через загальноосвітні предмети, курси за вибором, факультативи, гуртки. Він має базуватися на фундаментальному ядрі змісту освіти, що включає: систему знань про світ, його природну, соціальну, технологічну та інші складові; інтегровані знання стосовно цілісної картини світу, узагальнені та систематизовані професійно зорієнтовані знання, метазнання і універсальні способи навчальної діяльності, які забезпечують умови для формування ключових компетентностей та інших метаособливостей особистості (позицій, поглядів, світогляду, системи цінностей, когнітивних схем, досвіду, установок, готовності до вибору майбутнього профілю навчання).

Досвід здійснення учнем пізнавальної, репродуктивної, творчої діяльності й емоційно-ціннісного ставлення реалізується шляхом застосування відповідних способів діяльності щодо реальної досліджуваної дійсності: природи, культури, техніки, соціальних комунікацій та інших реальних об'єктів освітніх галузей. Організована щодо цих об'єктів відповідна освітня діяльність учнів має вести до формування у них систематизованих метапредметних (ключових) компетентностей [3].

Як бачимо, інтеграційні тенденції в проектуванні змістового складника освітнього середовища в основному зумовлені дидактичними особливостями реалізації компетентнісного підходу. Компетентнісний підхід у навчанні певним чином спрямований на розуміння та оволодіння учнями універсальними способами діяльності, що забезпечують здобуття, перетворення і використання знань; володіння навичками аналізу та оцінки інформації з позицій її властивостей, практичної, особистої і суспільної значущості, вміння застосовувати їх у своїй діяльності. В основному він спрямований на формування метапредметних знань, які визначаються як універсальні знання, які допомагають учню самостійно, творчо й критично мислити, формувати здатність до саморозвитку і самореалізації. Крім того він сприяє кращому усвідомленню і осмисленню учнями результатів пізнавальної діяльності, на основі яких формується цілісна картина світу.

Методологічними орієнтирами проектування освітнього середовища гімназії є особистісна спрямованість, принципи гуманізації та гуманітаризації, розгляд змісту освіти як однієї із умов для становлення особистості, успішного входження її у життя суспільства. Провідними стають не засвоєння формальних знань і навичок, а гуманність стосунків, свобода самовиявлення, культивування індивідуальності, творча самореалізація особистості.

Список використаних джерел:

1. Доброханська О. Освітнє середовище ЗНЗ як фактор розвитку надпредметних компетентностей учнів / О. Доброханська // *Рідна школа*. – 2013. – № 11 (1007). – С. 56–58.
2. Трубачева С. Е. Шкільний підручник у компетентнісно зорієнтованому освітньому середовищі / Трубачева С. Е. // *Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць* / [ред. кол.; голов. ред. О. М. Топузов]. – К.: Педагогічна думка. – 2015. – Вип. 15. – Ч. 2. – С. 300–308.
3. Трубачева С. Е. Зміст шкільної освіти як основа забезпечення соціалізації особистості / Трубачева С. Е., Корсакова О. К. // *Шлях освіти*. – 2002. – № 1. – С. 6–9.
4. Трубачева С. Е. Формування навчальних компетентностей в умовах професійно зорієнтованого освітнього середовища навчального закладу / Трубачева С. Е., Труба чев С. І. // *Педагогіка: традиції та інновації*: Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 17–18 лют. 2017 р.). – Херсон: Вид. дім «Гельветика». – 2017. – Ч II. – С. 105–108.
5. Ясвин В. А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / В. А. Ясвин. – М.: Смысл. – 2001. – 365 с.

Фурдуй С.Б.

магістрант,

Науковий керівник: Рябушко С.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

МОДЕЛЬ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ

Провідним завданням як вчителя іноземної мови, що викладає в інклюзивному класі, так і школи в цілому, є створення освітнього середовища, в якому весь процес навчання буде забезпечувати успіх в досягненні всіма учнями класу необхідних освітніх результатів, що в свою чергу передбачає використання ефективних навчальних стратегій, спрямованих на прогнозування і зняття можливих складнощів у навчанні іноземній мові, що виникають у кожного учня класу при вивченні іноземної мови.

Вченими розроблені класифікації дітей з обмеженими можливостями здоров'я, в основу яких закладено різні підстави. Так, в класифікації науковця А. С. Міронова в основу покладений характер порушення здоров'я. Згідно з цим компонентом виділяються наступні види дітей з обмеженими можливостями: глухі; слабочуючі; які пізно оглохли; незрячі; слабозорі; особи з порушеннями функцій опорно-рухового апарату; особи з порушеннями емоційно-вольової сфери; особи з порушенням інтелекту; діти із затримкою психічного розвитку; діти з важкими порушеннями мови; діти зі складними вадами розвитку [1, с. 55].

Автор А. Капська запропонувала класифікацію, що спирається на порушені функції та органів організму, а також ступінь їх ураження. На їхню думку,